

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

معاونت درمان

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

معاونت آموزشی

دبیرخانه شورای راهبردی تدوین راهنماهای بالینی

شناسنامه و استاندارد خدمت

بررسی رشد جنین IUGR

تدوین کنندگان:

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

سونوگرافی بارداری

آبان ۱۳۹۶

مقدمه:

توسعه جوامع و گسترش نظام های سلامت، به ویژه در دو سده اخیر و نیز گسترش علوم پزشکی در جهان موجب شده است که تقریباً تمام کشورها به منظور برآورده شدن نیازهای سلامت محور خود، به تدوین راهنماهای بالینی (راهکارها، سیاست ها، استانداردها و پروتکل های بالینی) در راستای ارتقا سطح کیفی و کمی ارائه خدمت و همچنین تدوین سیاست های کلان در چارچوب استقرار پزشکی مبتنی بر شواهد گام بردارند. از سویی ضرورت تعیین حدود و ثغور اختیارات دانش آموختگان حرف مختلف پزشکی و استاندارد فضای فیزیکی و فرآیندهای ارائه خدمات سبب شد تا تدوین شناسنامه های مرتبط به منظور افزایش ایمنی، اثر بخشی و هزینه اثر بخشی در دستور کار وزارت متبوع قرار گیرد.

اندازه گیری کیفیت برای جلب اطمینان و حصول رضایت آحاد جامعه، قضاوت در زمینه عملکردها، تامین و مدیریت مصرف منابع محدود، نیازمند تدوین چنین راهنماهایی می باشد. این مهم همچنین به سیاستگذاران نیز کمک خواهد نمود تا به طور نظام مند، به توسعه و پایش خدمات اقدام نموده و از این طریق، آنان را به اهدافی که نسبت به ارائه خدمات و مراقبت های سلامت دارند، ناآل نماید تا به بهترین شکل به نیازهای مردم و جامعه پاسخ دهند. علاوه بر تدوین راهنماها، نظارت بر رعایت آن ها نیز حائز اهمیت می باشد و می تواند موجب افزایش رضایتمندی بیماران و افزایش کیفیت و بهره وری نظام ارائه خدمات سلامت گردد. طراحی و تدوین راهنماهای مناسب برای خدمات سلامت، در زمره مهمترین ابعاد مدیریت نوین در بخش سلامت، به شمار می آید. اکنون در کشورمان، نیاز به وجود و استقرار راهنماهای ملی در بخش سلامت، به خوبی شناخته شده و با رویکردی نظام مند و مبتنی بر بهترین شواهد، تدوین شده است.

در پایان جا دارد تا از همکاری های بی دریغ معاون محترم درمان «جناب آقای دکتر محمد حاجی آقاجانی»، معاون محترم آموزشی «جناب آقای دکتر باقر لاریجانی» و شورای راهبردی تدوین راهنماهای بالینی در مدیریت تدوین راهنماهای طبابت بالینی، و نیز هیات های بوردها و انجمن های علمی تخصصی مربوطه، اعضاء محترم هیئت علمی مراکز مدیریت دانش بالینی و همچنین هماهنگی موثر سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران، وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی و سازمان های بیمه گر و سایر همکاران در معاونت های مختلف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تقدیر و تشکر نمایم.

انتظار می رود راهنماهای طبابت بالینی تدوین شده تحت نظارت فنی دفتر ارزیابی فناوری، تدوین استاندارد و تعرفه سلامت و کمیته فنی تدوین راهنماهای بالینی، مورد عنایت تمامی نهادها و مراجع مخاطب قرار گرفته و به عنوان معیار عملکرد و محک فعالیت های آنان در نظام ارائه خدمات سلامت شناخته شود.

امید است اهداف متعالی نظام سلامت کشورمان در پرتو گام نهادن در این مسیر، به نحوی شایسته محقق گردد.

دکتر سید حسن قاضی زاده هاشمی

وزیر

تنظیم و تدوین: کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات سونوگرافی بارداری

۱- دکتر اشرف آل یاسین

۲- دکتر صدیقه برنا

۳- دکتر لاله اسلامیان

۴- دکتر وجیهه مرصوصی

تحت نظارت فنی:

گروه استانداردسازی و تدوین راهنماهای بالینی

دفتر ارزیابی فن آوری، استانداردسازی و تعرفه سلامت

دکتر علیرضا اولیایی منش، دکتر آرمین شیروانی، دکتر مجید حسن قمی،

دکتر مریم خیری، دکتر بیتا لشکری، مرتضی سلمان ماهینی

الف) عنوان دقیق خدمت مورد بررسی (فارسی و لاتین):

بررسی رشد جنین IUGR

ب) تعریف و تشریح خدمت مورد بررسی:

بررسی رشد جنین و تشخیص جنین هایی که رشد کافی ندارند و وزن تخمینی آنها زیر ۱۰ درصد صدک برای سن حاملگی است می باشد که برخی از این جنین ها علایمی به نفع نارسایی جفتی دارند که با سونوگرافی داپلر تشخیص داده می شود.

۱. تشخیص جنین های کوچک و تقسیم بندی آنها به SUA در برابر FGR بر اساس مطالعات داپلر شریان نافی-شریان مغزی میانی-شرائین رحمی و داکتوس ونوزوس می باشد. و بعد از تشخیص FGR تقسیم بندی آن به ۴ مرحله-stageI-stageII-stageIII-stageIV براساس شدت تغییرات در مطالعات داپلر عروق فوق و کاردیوتوکوگرافی قلب جنین می باشد.

در جنین های SGA که رشد نامناسب دارند و کوچک هستند و داپلر نرمال دارند هر دو هفته یکبار سونو رشد و داپلر لازم است .
در جنین های FCR:

stageI سونوگرافی داپلر و BPP هفته ای یکبار و زایمان در هفته ۳۷-۳۴

stageII سونوگرافی داپلر و BPP ۲ بار در هفته و زایمان در هفته ۳۴-۳۰

stageIII سونوگرافی داپلر و BPP هر روز یکبار و زایمان در هفته ۲۸-۳۰

stageIV مانیتورینگ دائم و زایمان فی الفور ۲۸-۲۶ هفته (هر زمان)

ج) موارد ضروری انجام مداخله تشخیصی

- ۱- وقتی ارتفاع رحم کمتر از سن بارداری باشد.
- ۲- در خانم هایی که سابقه IUGR دارند.
- ۳- در خانم هایی که فشارخون مزمن دارند.
- ۴- در خانم هایی که بیماری های عروق دارند.

ج-۱) تعداد دفعات مورد نیاز

ج-۲) فواصل انجام

د) ویژگی های فرد/افراد صاحب صلاحیت جهت تجویز (Order) خدمت مربوطه و استاندارد تجویز:

(با ذکر عنوان دقیق تخصص و در صورت نیاز ذکر سوابق کاری و یا گواهی های آموزشی مصوب مورد نیاز. در صورت ذکر دوره آموزشی باید مدت اعتبار دوره های آموزشی تا بازآموزی مجدد قید گردد):

متخصصین زنان و زایمان درخواست ارجاع داده و management جنین های کوچک و پیگیری آنها می بایست فقط توسط افراد مجرب در تشخیص و پیگیری صورت پذیرد که در این مورد خاص فقط می بایست توسط پریناتالوژیست انجام پذیرد و درخواست سونو توسط متخصصین زنان و یا ماماها و انجام آن توسط رادیولوژیست های مجرب انجام پذیرد.

ه) ویژگی های ارائه کننده اصلی صاحب صلاحیت جهت ارائه خدمت مربوطه:

(با ذکر عنوان دقیق تخصص و در صورت نیاز ذکر سوابق کاری و یا گواهی های آموزشی مورد نیاز. در صورت ذکر دوره آموزشی باید مدت اعتبار دوره های آموزشی تا بازآموزی مجدد قید گردد):
 افرادی که تخصص زنان و زایمان داشته و دوره فلوشیپ پریناتالوژی را گذرانده باشند و یا رادیولوژیست های مجرب

و) عنوان و سطح تخصص های مورد نیاز (استاندارد) برای سایر اعضای تیم ارائه کننده خدمت:

ردیف	عنوان تخصص	تعداد مورد نیاز به طور استاندارد به ازای ارائه هر خدمت	میزان تحصیلات مورد نیاز	سابقه کار و یا دوره آموزشی مصوب در صورت لزوم	نقش در فرایند ارائه خدمت
۱	ماما یا پرستار	یک نفر به ازای هر اتاق سونو	لیسانس مامایی یا پرستاری		آموزش به بیمار آماده سازی
۲	منشی	یک نفر به ازای هر اتاق سونو	وارد به تایپ گزارش و وارد کردن اطلاعات		وارد نمودن اطلاعات در data base
۳	خدمه	یک نفر برای بخش			نظافت

ز) استانداردهای فضای فیزیکی و مکان ارائه خدمت: (در صورت نیاز به دو یا چند فضای مجزا با ذکر مبانی محاسباتی

مربوط به جزئیات زیر فضاها بر حسب متر مربع و یا برحسب بیمار ذکر گردد):

اتاق سونوگرافی حداقل 16m²

اتاق CTG حداقل برای هر تخت و دستگاه 8m²

اتاق منشی و تایپ و وقت دهی

اتاق انتظار بیماران

در موارد پرخطر stage III و stage IV بخش حاملگی پرخطر

ح) تجهیزات پزشکی سرمایه ای به ازای هر خدمت:

دستگاه سونوگرافی مجهز به 2D و داپلر رنگی و Pulse Doppler-که داپلر قابل اعتماد داشته باشد. CTC کامپیوتری-کامپیوتر-
ایترنت پرسرعت-پرینتر

ط) داروها، مواد و لوازم مصرفی پزشکی جهت ارائه هر خدمت:

ردیف	اقلام مصرفی مورد نیاز	میزان مصرف (تعداد یا نسبت)
۱	تخت -ملحفه-میز تحریر	
۲	زل سونوگرافی-کاغذ-خودکار	

ی) استانداردهای گزارش: (شامل مشاهده ها و اندازه گیری های ضروری)

شامل بیومتری جنین-تعیین سن حاملگی-انجام و گزارش داپلر (PT-S/D و صدک هر کدام) شریان نافه- شریان مغزی- میانی-
شراین رحمی-داکتوس ونوزوس-ایسم آنورت جنین-تعیین CPR و contin آن

گ) شواهد علمی در خصوص کنتراندیکاسیون های دقیق خدمت:

جنین هایی با آنومالی های غیرقابل درمان بعد از تولد

جنین هایی با آنوپلوئیدی تشخیص داده شده

ل) مدت زمان ارائه هر واحد خدمت:

نیم ساعت

منابع:

Fetal medicine center بارسلون بخش طب جنین

www.medianabarcelona.org

ISUOC انجمن علمی سونوگرافی در زنان و مامایی بین المللی

www.ISUOG.org

